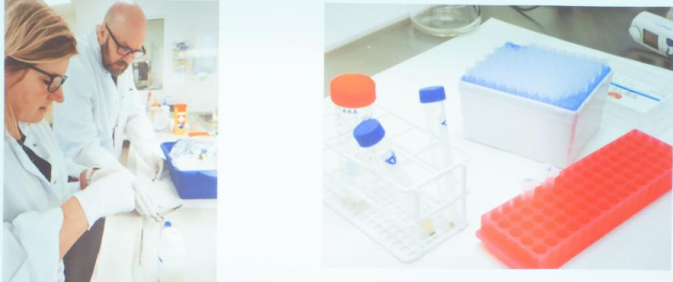
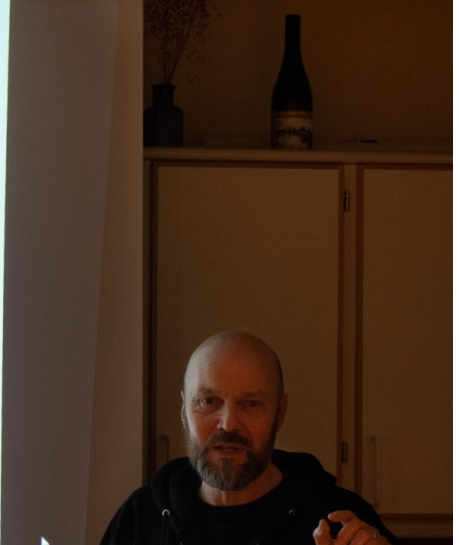

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Pølle-birding:
Oprensning af DNA fra fugleklatte

- Oprensning af DNA fra fugleklatte – ca. 50% succesrate (M. Collinson)
- DNAet er ofte nedbrudt og der er stor kontaminationsrisiko
- Fugleklatte indeholder stoffer som inhiberer opformering af DNA-markører
- Optimering af DNA-oprensning på CRM, AAU (solsort, ringdue, tamdue)

Nyhedsbrev fra Sjældenhedsudvalget

Sjældenhedsudvalget (SU) afholdte i weekenden 7-8. marts fællesmøde i Vejlerne. Udover at diskutere danske fund af sjældne fugle, kategoriseringer, dokumentation og feltbestemmelse, bød vi også udvalgets to nye kandidater, Anders Odd Wulff Nielsen og Troels Eske Ortvad, velkommen, - begge er på valg til Repræsentantskabsmødet.

Sjældenhedsudvalget i arbejde. Fra venstre: Sakari Kaupinen, Kent Olsen, Troels Eske Ortvad, Simon Sigaard Christiansen, Morten Bentzon Hansen, Anders Odd Wulff Nielsen, Andreas Bruun Kristensen og Ole Zoltan Göller. Foto: Henrik Haaning Nielsen

Krognæb-invasjonen

Beslutningen om, at alle observationer fra sidste efterårs invasion af krognæb i Vendsyssel, Nordsjælland og Vestsjælland ikke skal beskrives (med mindre DOFbasens Kvalitetsudvalg finder det nødvendigt) opretholdes til at gælde fra 25. oktober til 31. december 2019. Fra og med 1. januar 2020 skal alle observationer igen forelægges SU.

Sibirisk Krikand

Fundet af sibirisk krikand i Sneum Digesø den 6. juni 2019 blev diskuteret, men ikke færdigbehandlet, idet vi afventer information om kategorisering i England samt en isotopanalyse af en tysk fugl. Desuden diskuterer vi artens kategorisering med de andre nordiske landes raritetskomiteer.

Mellemflagspætte

SU betragter endnu mellemflagspætte som en reelt sjælden art, der imidlertid er under indvandring i Danmark. SU har indtil videre valgt at have en forsigtig tilgang vurderingen af antallet af individer. Således er

en fugl fra Kollund Skov, 14. februar 2019, regnet som en genganger fra nærliggende Kruså (hvor der er flere godkendte observationer), da afstanden mellem de to lokaliteter blot er ca. 1,5 kilometer.

Genbehandling af Kap Verde/Desertas/Madeirapetrel

Gudhjem-petrellen blev godkendt som det første, danske fund af Kap Verde/Desertas/Madeirapetrel.

Et forekomstmønster begynder at blive tydeligere for dette artskompleks, der kun under ekstremt gode observationsforhold muliggør bestemmelse til art. Observationer i Nordøstatlanten og Kattegat bliver stadig hyppigere, i særdeleshed i efterårsmånederne: Der er nu (t.o.m. 2017) 119 fund fra Irland, 73 fund fra England, fire fra Frankrig, ét fra Holland (Fløjlspetrel ikke udelukket), ét fra Færøerne og fire fund fra Sverige, ligesom vi i Danmark for nylig har godkendt et fund fra Kikhavn i Nordsjælland, 3. oktober 2018. SU har på den baggrund valgt, at genbehandle de tidligere tre danske fund, der har været forelagt udvalget, men var forkastet. SU har i genbehandlingen lagt stor vægt på observationsforholdene. Det vil sige afstand til fuglen, lysforhold og observationstid m.m. Den 12. oktober 2002 blev en ubestemt Kap Verde/Desertas/Madeirapetrel observeret ud for Gudhjem på Bornholm. Observationsforholdene tillod, at såvel undersiden som oversiden kunne beskrives godt. Der var tale om en ret lang observationstid, eftersom fuglen rastede, og der var mange observatører. Fundet blev oprindeligt forkastet, men er altså hermed godkendt som Danmarks første fund. Fundet er også det første for Østersøen, men sjældne havfugle har gennem historien vist, at de kan dukke op på meget overraskende steder. De øvrige danske fund (Helsingør Nordhavn, 12. oktober 2003 og Nørre Lyngvig, 4. oktober 2008) blev ikke godkendt under genbehandlingen, primært på grund af væsentligt dårligere observationsforhold.

I forlængelse af det nyligt godkendte fund fra Kikhavn, 3. oktober 2018, godkendte SU en observation af en øst-trækkende Kap Verde/Desertas/Madeirapetrel fra Børstrup Hage ved Gilleleje, som regnes som samme individ som ved Kikhavn; den blev set 20-25 minutter efter, at fuglen var sluppet som en lille prik mod nord, ved Kikhavn.

Nordlig ederfugl ssp. borealis

SU har nedsatte en arbejdsgruppe, der skal kigge nærmere på bestemmelse af denne spændende race. Vi vil derfor opfordre alle til, at indsende fund af fugle set i Danmark, der viser sejl på ryggen, altså hvor de inderste tertialer laver en tydelig trekantet udbulning på ryggen. Også fugle, der måske mest ligner hjemlige ederfugle med rejste tertialer har interesse. Med andre ord er SU interesseret i alle borealis-lignende ederfugle!

Hvid pelikan godkendt i kategori D

En 2K hvid pelikan, der blev set i Danmark i juni 2019 så lovende ud for en spontant optrædende fugl. Den blev set i Filsø 22.-23. juni, Arup Vejle 23.-24. juni og derpå i Norge 26.-27. juni. Både fuglens alder og adfærd gjorde den til et godt bud på Danmarks første spontane fund. Imidlertid ændrede forholdene sig væsentligt, da den vendte tilbage til Tyskland (hvor den før var set 21.-22. juni) og siden har opholdt sig der (med undtagelse af perioder i Holland). Fuglen har nemlig slået følge med hvide storke, og pelikanen er bl.a. set sidde på hustage og i elmaste. I bund og grund kan en spontant optrædende pelikan sagtens "adoptere" sig selv ind, og

opføre sig som, andre arter, formentlig pga. mangel på artsfæller. Problemet er imidlertid, at arten er almindelig i fangenskab, og tidligere har en helt sikker fangenskabsfugl i Danmark udvist en lignende målrettet trækadfærd, idet en adult fugl i efteråret 2010 kunne følges fra det sydlige Holland op til vadehavsregionen, hvorfra den fløj til Læsø og dernæst Lista i det sydlige Norge. Derfor kan de korte ophold på "nordtrækket" hos den aktuelle fugl ikke godtgøre spontanitet. SU anser det derfor for problematisk, at godkende fuglen som helt sikkert spontan, og vi har derfor valgt at godkende den i Kategori D, hvor arten allerede var placeres på baggrund af tidligere fund (se definition på kategorier i SU-rapporten).

Tropeskråpe *Puffinus lherminieri* (Audubon's Shearwater) godkendt som ny art for Danmark og Vestpalearktis

Fundet gælder en fugl, som blev indsamlet af en fisker i Skagerrak (eller Kattegat), 18. september 1912. Fuglen har tidligere figureret som Dansk, som det eneste fund af lille skråpe, men udgik af den danske liste ifm. SU's genbehandling af 1.-3.-gangs forekomster på grund af manglen på information om præcis fundlokalitet. Fuglen stammer fra Hans Pedersen's samling, som delvis er overgået til Statens Naturhistoriske Museum, København. Den blev oprindeligt publiceret som almindelig skråpe af Helms (1914), Scheel (1925) og Hørring (1925). Først da skindet overgik til Statens Naturhistoriske Museum i 1935, blev fuglen bestemt til lille skråpe.

I forbindelse med et større arbejde med bestemmelseskriterier og forskelle mellem henholdsvis lille skråpe og bermudaskråpe, foretaget af bl.a. Robert L. Flood, blev fugle fra samlinger opsøgt og DNA prøver taget for at kunne bakke karakterer op. En DNA-prøve blev taget fra den danske fugls fodsål og resultatet viste, at der var tale om en Tropeskråpe. En ny art for Vestpalearktis!

Palle A. F. Rasmussen og Jørgen Staarup Christensen har foretaget et større detektivarbejde udi, hvordan dansk fiskeri typisk foregik på den tid. Det har vist sig, at der udpræget har været tale om kystnært fiskeri og især efter rødspætter. Der er således grund til at tro at fuglen blev indsamlet nær en dansk kyst. SU har, efter lang og grundig diskussion, hvor alle forhold har været taget i betragtning, valgt at godkende fundet som det første for Danmark og Vestpalearktis.

Tropeskråpe, Skagerrak eller Kattegat den 18. september 1912. Ny art for Danmark og Vestpalearktis. Foto: Joakim Engel

Scopolis skråpen fra Færøerne

Fundet er endnu et eksempel på en fugl fra skindsamlingen på Statens Naturhistoriske Museum, København. Fuglen blev skudt ved Færøerne, 9. august 1877. Såvel biometriske mål og en nyligt foretaget DNA-analyse bekræftede den oprindelige bestemmelse til scopolis skråpe. Scopolis skråpe blev tidligere regnet for en race i kuhls skråpe-komplekset, der i dag er udskilt i henholdsvis atlantisk skråpe og scopolis skråpe og accepteret af International Ornithological Committee (IOC) som SU følger. Fundet fra Færøerne er foreløbig det nordligste i Europa og sandsynligvis det nordligste i Atlanterhavet. De øvrige europæiske fund nord for yngleudbredelsen primært i Middelhavet udgøres blot af en fugl skudt i Østrig (!) i maj 1858 samt et fotodokumenteret (og godkendt) fund fra havet ud for Scilly-øerne, England, den 2. august 2004.

Kystobservationer af topskarv i Nordjylland skal ikke længere behandles af SU

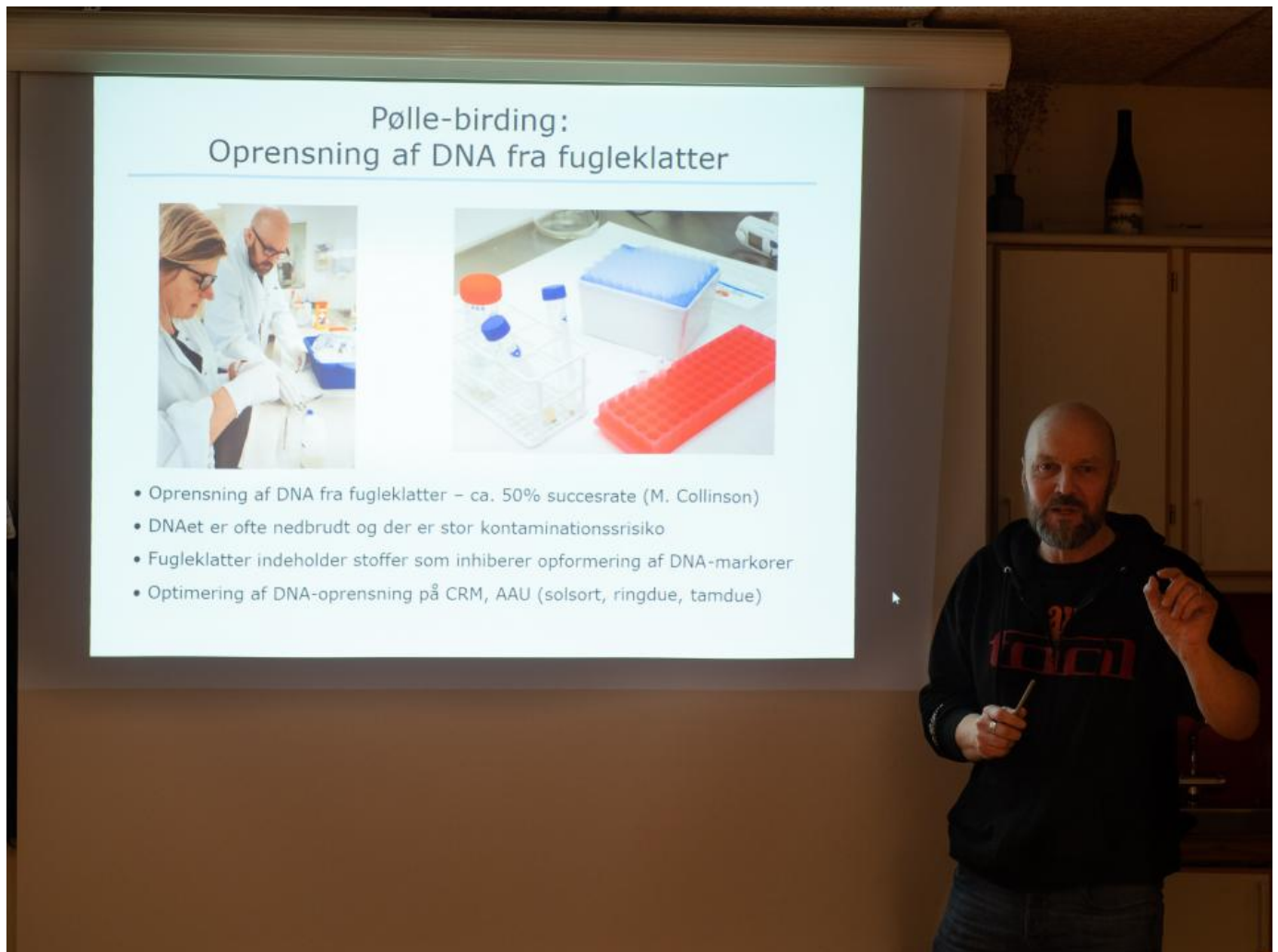
Fra og med 2017 gjaldt det, at observationer af topskarv fra den jyske vestkyst ikke skulle behandles af SU. Det område udvides nu (fra og med 1. januar 2020) til også at gælde alle kystobservationer fra Nordjylland, inklusiv Kattegatøerne Hirsholmene, Nordre Rønner og Læsø. Observationer fra Limfjorden skal stadig indsendes til SU.

Citronvipstjert og brilleand tages af SU-listen

Fra og med 2020 skal citronvipstjert og brilleand ikke længere behandles af SU. Forekomtbilledet hos begge arter anses for veldokumenteret. Fremover er det DOFbasens Kvalitetsudvalg (DKU), der tager over i forhold til kvalitetssikring af observationer i DOFbasen.

Arbejdet med SU-rapport 2019 begynder snart

Der skal derfor lyde en opfordring til alle om at få indsendt alle sager fra 2019 eller tidligere. Det betyder nemlig, at vi til efteråret kan præsentere en så fyldestgørende rapport som muligt, der dokumenterer det spændende fugleår, som 2019 jo var...

Sakari Kaupinen, aka Sakke, holder foredrag på SU-mødet om DNA-analyser foretaget på grundlag af fuglenes ekskrementer, fugleklatterne. Pøllebirding! Foto: Henrik Haaning Nielsen

 Dato:
15. 03. 2020

 Skrevet af:
Henrik Haaning Nielsen

 Fotos af:

Henrik Haaning Nielsen
Joakim Engel

 Emner:
SJÆLDNE FUGLE

 Tags:
DNA, SJÆLDENHEDSUDVALGET, SU, SU-MØDE